N°. 366. **DE GRONDWET.** 1854.

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
Van één tot zes regels. . . . . . . ƒ 1.00.
Voor elken regel meer. . . . . „ 0.15.
Behalve de 35 cts. zegelgeld.
Aankondigingen van geboorte, huwelijken en overlijden, worden geplaatst tegen betaling van ƒ 1, het zegelregt daaronder begrepen.

ZATURDAG 29 JULIJ.

UITGEVER-DIRECTEUR:
C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.
Hoofd-Correspondenten **M. Schooneveld en Zoon**, Beurssteeg, te Amsterdam.
Brieven **franco** aan het Bureau **De Grondwet**. Jan Hendrikstraat, n°. 259.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . . ƒ 4.50.
Voor de overige steden des Rijks . . . . . „ 5.50.

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indie:
VAN HAREN NOMAN EN KOLFF, te Batavia.
Prijs franco per Landmail voor Java en buitenbezittingen per jaar, met vooruitbetaling bij het nemen van het abonnement ƒ 70, Ned. Cour.

BERIGT.

Een vreeselijke brand heeft het gehucht *„Het klooster"*, gemeente Ambt Vollenhoven bijkans vernield. Voor weinige jaren trof die gemeente een gelijk lot.

Op vereerend verzoek belast zich de Redactie van *„de Grondwet"* met de ontvangst van alle giften, bestemd om den nood der ongelukkige van huisvesting en have beroofde ingezetenen te lenigen, zullende van de ingekomen giften behoorlijke verantwoording gedaan worden.

„Het diepe stilzwijgen, dat *Amsterdamsche Courant* en *'s Gravenhaagsche Nieuwsbode* in acht nemen, na de bedreigingen die zij, als het ware, uit naam der Regering, bekend hebben gemaakt, is vrij merkwaardig.

Eenparig is het afkeurend oordeel geweest, dat aan deze bedreigingen te beurt is gevallen. Niet slechts de organen der constitutionnele partij, maar ook de tolken van meeningen, daaraan tegenovergesteld, hebben over de taktiek der beide ministeriële bladen den staf gebroken. Tot zelfs het *Goudsch Kronykske*, anders voor een klein gerucht niet vervaard, vermaant *de Amsterdamsche*, om binnen de perken der wettigheid te blijven.

Zeer behartigenswaard is het artikel, dat men in de *Nieuwe Rotterdamsche Courant* van heden over dit onderwerp aantreft; want op treffende wijs wordt daarin aangetoond, dat, al mogten ook *Amsterdamsche Courant* en *Nieuwsbode*, zoo als zij beweren, onafhankelijke bladen zijn, er althans groote overeenstemming bestaat tusschen de strekking van het Ministerie en van hen, die in ministeriëlen zin schrijven, en dat deze omstandigheid niet aan de aandacht der Natie mag ontgaan. Gelijk wij, verklaart onze Rotterdamsche zuster, dat de constitutionnele partij, steeds kalm en waardig in hare taal en handelingen, slechts winnen kan bij eene taktiek van schrik-aanjaging door de ministeriëlen; en dat deze taktiek alleen schijnt gebezigd te worden om de hopeloosheid der zaak, die men voorstaat, te verbloemen. Volkomen vereenigen wij ons dan ook met de volgende regelen:

Is de grondslag van het constitutionnalisme werkelijk een gemoedelijk en waarheidlievend onderzoek, naar hetgeen het algemeen belang vordert, dan blijkt het duidelijk, dat er onder die bedreigingen iets anders schuilt, dan de zucht tot bevordering van hetgeen goed en proefhoudend is bevonden.

Die overtuigd is van de waarheid en juistheid van hetgeen hij voorstaat, zal daarin de kracht vinden, om die overtuiging ook bij anderen over te brengen. De wapenen, die de rede hem biedt, zullen voor hem genoegzaam zijn, tot bestrijding zijner tegenstanders. Hij zal geene andere overwinning verlangen, dan die hij langs den wettigen en gebaanden weg kan behalen.

Is het doel echter een minder edel en minder goed; moet men wanhopen het met eerlijke middelen te bereiken; moet men schroomen het aan den toets van het onderzoek te onderwerpen, en bestaat er vrees, dat, als het licht der rede het beschijnt, het schadelijke er van ten volle zal worden erkend, — ja, dan is het te begrijpen, dat men tot andere middelen zijn toevlugt neemt, en door bedreiging en schrik-aanjaging wenscht te verkrijgen, wat men langs den koninklijken weg wanhoopt te bereiken.

Men vergist zich echter, indien men daarin meent te slagen. Al die intimidatie treft geen doel, waar pligtbesef zetelt; zij bewijst niets dan zwakheid en onmagt. Zij zal een man van karakter de baan niet doen verlaten, die hij zich afgebakend heeft.

De leus van de constitutionnelen blijft, welke personen ook het bestuur mogen voeren, geene volkssouvereiniteit, geene alleenheersching, maar de constitutionnele monarchie volgens de Grondwet, niets meer, niets minder.

Er blijft nog altijd ééne gewigtige vraag ter beantwoording over.

Is de Regering, uit achting voor zich zelve en wanneer ze niet langer wil verantwoordelijk gesteld worden voor al het onwaardige, dat als uit *haren* naam wordt geschreven, niet verpligt, om, na hetgeen in de laatste dagen is voorgevallen, eens en voor altijd, in het openbaar de ronde verklaring af te leggen, dat in de *Amsterdamsche Courant* en in de *Nieuwsbode* op geenerlei directe of indirecte wijze wordt uitgedrukt de meening, of kennis wordt gegeven van de plannen van het Ministerie of van een zijner leden? Is het niet noodig, dat de Natie duidelijk en onverbloemd gewaarschuwd worde tegen den semi-officiëlen tint, welken de *Nieuwsbode* vooral zich aanmatigt, om aan zijne ongrondwettige bedreigingen eenig gewigt bij te zetten?

Wanneer de Regering, ook na er van verschillende zijden op aandachtig te zijn gemaakt, daaromtrent in gebreke blijft, kan het dan wel anders, dan dat al meer en meer bevestigd wordt het geloof aan eene solidariteit van denkbeelden en ontwerpen, welke, *indien* ze bestond, het gemeenschappelijk vaderland met groote rampen zou bedreigen?

Ontkentenis van wege de genoemde dagbladen heeft geen kracht: het is *de Regering*, die behoort te spreken.

De Nederlander tracht hier en daar de bijzondere oorzaken op te sporen, die tot de niet-herkiezing der anti-revolutionnaire Kamerleden hebben geleid of medegewerkt.

Zoo wordt in No. 1243 gezegd:

„Wij mogen ons niet ontveinzen, dat de felheid, „waarmede de predikant Joffers in *de Stem* bepaaldelijk „den heer Groen heeft aangevallen, althans te Utrecht „een beslissend overwigt gehad heeft."

Ja, zulke *bij*oorzaken hebben zeker er toe medegewerkt; maar men mag de *hoofd*oorzaak niet voorbij zien.

De heer van Lennep zeide in de zitting van 15 Julij: „Men vergete niet, dat *in dien tijd* strenge orthodoxie „nog bij velen met vrijheid, gelijkheid en broederschap „hand aan hand kon gaan." *De Nederlander* vergete niet, dat *ook nu* strenge orthodoxie, niet zeldzaam, meer sympathie toont te gevoelen voor de constitutionnele dan voor de anti-revolutionnaire rigting.

Het is ongegrond, als wij in *de Nederlander* hooren beweren: „In onze dagen toch zal men niet ligt een „staatkundig vrijzinnige zich zien scharen onder de ker„kelijke regtzinnigen." (*Liberalisme en Protestantisme.*)

Te Utrecht en overal worden velen aangetroffen, die geteld kunnen worden onder de kerkelijk-regtzinnigen van elke godsdienstige gezindheid, en toch ook de constitutionnele rigting zijn toegedaan, die sedert 1848 uitnemend hebben medegewerkt tot de verkiezing van leden, die men nu tot de „versleten rigting" acht te behooren en waar het op eene onvermijdelijke beslissing aankwam, zich bij voorkeur schaarden aan de zijde der liberale boven de reactionnaire partij.

In Mei 1853 moge eene tijdelijke klove door de April-beweging zijn ontstaan; sedert is die aangevuld, en de uitkomsten der laatste verkiezingen voor den Gemeenteraad te Utrecht, zetel der anti-revolutionnaire partij bij uitnemendheid, hebben bewezen, welk lot hare kandidaten aldaar te beurt valt.

Herhaaldelijk hebben wij gewezen op den aanwas der instellingen van weldadigheid door particulieren, tegenover de kwijning, die in de kerkelijke liefdadigheid zich openbaart. Een blijk van desorganisatie der armenzorg troffen wij aan in de behartigingswaardige opmerkingen van Dr. WESTERHOFF, in de zitting van 20 Mei:

„Wat toch zijn al die maatschappijen, genootschappen, vereenigingen, soepcommissiën, loterijen en zoovele andere instellingen van dien aard meer, waarbij men zich het verleenen van onderstand aan armen, hetzij door werkverschaffing, hetzij door het verstrekken van noodzakelijke levensbehoeften, ten doel stelt en die zich onderling in sommige gemeenten als verdringen, wier getal in ons Vaderland legio is en die bij den dag aangroeijen, — wat, zeg ik, zijn zij wel anders dan bij uitstek vruchtbare kweekscholen voor de armoede? Al die instellingen en vereenigingen, waarvan de oprigting bij ons mode, ja, eene soort van manie is geworden en waaronder zelfs die door vrouwen opgerigt zijn en bestuurd worden, verwekken op eene kunstmatige wijze de vele armlastigen, die wij thans onder ons tellen; ja, wij houden ons overtuigd, dat, indien wij geheel geen armlastigen onder ons hadden, zij gewis door die instellingen en hare bemoeijingen zouden geboren worden. Ik heb ze jaren lang in hare werking aandachtig gadegeslagen en moet verklaren, dat ik ze van eene zeer schadelijke zijde heb leeren kennen. Met de beste, de edelste bedoelingen welligt daargesteld, stichten zij in mijn oog verbazend veel kwaad, daar zij de natuur van den mensch, die bij velen zoo gaarne tot gemak en werkeloosheid overhelt, niet schijnen te kennen, de kunst van armoede te lenigen niet verstaan en door het aanbieden van stut en steun aan hen, die dit eigenlijk nog niet noodig hebben, het steunen en vertrouwen op eigen krachten zoowel als alle zelfstandigheid en zucht om door eigen inspanning vooruit te komen, verlammen en uitdooven en tevens de laatste sporen uitwisschen van dat eergevoel van die edele eerzucht, die het gegeven brood onsmakelijk maakt en zonder welke de mensch tot het redelooze dier afdaalt. Ja, door de bemoeijingen van zoodanige vereenigingen zal eens de geest- en werkkracht bij het volk worden uitgedoofd, zoodat wij voortaan alle op elkander zullen moeten leunen en steunen en de bevolking van ons Vaderland, welligt reeds binnen kort, voor ³/₄ of meer, bestaan zal uit gealimenteerden, gesubsidieerden, gesalarieerden en gepensioneerden. Een tweetal sprekers hebben ons in de gevoerde discussien der laatste dagen herinnerd aan de spijsuitdeelingen bij de oude Romeinen en daarbij gewezen op de treurige gevolgen daarvan. De herinnering daaraan deed mij genoegen en zij kan voor ons, in den tijd dien wij beleven, gewis haar nut hebben. Een dier sprekers herinnerde, hoe men bij de oude Romeinen begonnen was om eerst aan ¹/₈, toen aan ¹/₂ en eindelijk aan ³/₄ der bevolking levensmiddelen uit te deelen; maar wij hebben ook onder ons reeds gemeenten in welke, op sommige tijden, de helft der bevolking door zoogenaamde liefdegaven gespijzigd wordt, zonder daarbij van schaamte te blozen en met even veel smaak als of zij die spijze zelve verdiend had. De andere dier sprekers herinnerde ons hoe het Forum te Rome eens in een gaarkeuken herschapen werd en hoe men er koekjes voor het volk bakte; maar het is inderdaad op sommige plaatsen onder ons nog erger gesteld, daar ik gemeenten ken, waarin de lagere scholen voor de jeugd, voor een gedeelte van het jaar althans, in gaarkeukens herschapen zijn, wáár op rekening der gemeentekas, voor de kinderen gekookt en gebraden wordt, en waar men alzoo de kinderen van der jeugd af aan gewent, om op anderen te leunen en te steunen, om op kosten van anderen gevoed en onderhouden te worden.

Wij ontleenen aan het Regerings-verslag over den staat van het armwezen, tot staving der aangehaalde feiten, de volgende bijzonderheden: dat, namelijk, het getal der genootschappen, die aan schamele armen onderstand verleenen, in 1840 beliep 7 en in 1850 32; alsmede dat der commissiën of vereenigingen, die gedurende den winter uitdeelingen doen van levensmiddelen en brandstoffen, in 1840 bedroeg 70 en in 1850 116; waarvan de uitgaven in het laatste jaar de aanzienlijke som van ƒ 174,811.24½ hebben beloopen, terwijl in 1846 die som was gestegen tot ƒ 306,906.

Er ligt, naar ons inzien, in deze feiten een klaar bewijs, dat er immers geen de minste reden bestond, om de *bestaande* armenzorg wettelijk te bestendigen, of op de *kerkelijke* armenzorg veel te rekenen.

Buitenland.

ALGEMEEN OVERZIGT.

Eindelijk zijn er particuliere correspondentiën uit Spanje aangekomen. Wij zullen ons in de eerste plaats met dat land bezig houden, daar het wel op dit oogenblik de meest belangrijke gebeurtenissen oplevert. De berigten loopen tot den 22sten dezer. De telegrafische depêches deelen ook geene latere tijdingen mede. Van den 18den tot den 22sten is Madrid het tooneel van den burgeroorlog geweest. De correspondentiën deelen mede, dat de beweging te Madrid den 18den is aangevangen; de bevolking was tot het aanschouwen van een stierengevecht bijeengekomen, toen men den val van het kabinet Sartorius vernam. Bij het verlaten van den circus klonken het eerst aan de Alcala-poort de kreten: *Leve de generaals O'Donnell, Dulce, Sevaro, Rosa en Messina! Dood aan verraders en tyrannen; weg met Christina en hare handlangers, Sartorius en Compagnie!* Dadelijk daarop vormden zich groepen voor de huizen van de ex-ministers, die geplunderd en verbrand werden; alles werd in de vlammen geworpen en niemand mogt zich iets toeëigenen. Ten 9 ure werd de post *del Principal* door de burgerij vermeesterd, die dreigde de soldaten in de vlammen te doen omkomen.

Daarop trachtte men, ofschoon te vergeefs, het paleis van de Koningin-moeder in brand te steken. Ten 11 ure vormde zich eene talrijke groep bij het paleis van de Koningin. De generaal Cordova was onvoorzigtig genoeg, om ze met geweld te doen terugdrijven. Er stroomde even wel nog geen bloed; maar de bevolking begon verraad te roepen, en ten 4 ure des middags was Madrid met barricades bedekt. Vooral op het plein St.-Domingo leden de troepen veel; zes compagnien van het regement Baza en een sterk detachement van de burgerwacht werden bijna vernield. De kolonel Garrigo intusschen wist tegen den avond de kalmte een weinig te herstellen, door als bemiddelaar op te treden.

De strijd werd den 19den met woede hervat en duurde tot den 22sten voort op het gerucht, in den voormiddag verspreid, dat de Koningin-moeder aanzienlijke sommen aan de voornaamste officieren van het garnizoen had aangeboden om haar te beschermen, daar zij vernomen had, dat de bevolking hare levenslange verbanning eischte. De woede van de bevolking kende geene palen meer. Op dat oogenblik vertoonden zich de generaals San-Miguel, Iriarto en Valdês in de straten en vormden eene Junta van openbare veiligheid op aanzoek van eenige afgevaardigden der voornaamste barricaden. Men zond nu eenige personen naar het paleis, maar de onderhandelingen hadden eerst den volgenden dag den uitslag, dat Espartero, voorloopig tot president van den Ministerraad werd benoemd. Intusschen sneed de bevolking alle communicatien tusschen de troepen af. De stad werd met een 500 tal barricaden letterlijk overdekt, vooral de voorstad Cebada en de Toledo-straat, waar de radicalen zich vertoonden. Deze partij vindt den meesten steun is die voorstad dewijl daar de meeste werklieden wonen; Ametler, Narciso de la Escosura, Cerveda en Rivero staan aan het hoofd; de eerste is tot adjudant-generaal van de junta van openbare veiligheid en wapening benoemd. De generaal San-Miguel, die intusschen tot President van de junta en algemeen minister ad-interim was gekozen trachtte te vergeefs de orde te herstellen en het bloedvergieten tusschen de bevolking en de troepen te doen ophouden. De bevolking van de voorstad Cebada eischte de uitlevering van de Koningin-moeder en van de afgetredene Ministers, die, naar men zeide, in het paleis van Koningin Isabella verborgen waren.

Dit alles duurde zoo voort tot den 22sten; op dien dag hield de strijd op, door de uitputting van beide partijen. De troepen waren gedeeltelijk door honger en afmatting gedwongen de wapenen neder te leggen. Een gedeelte van het garnizoen echter hield het paleis van de Koningin bezet. De barricaden werden door gewapende mannen bewaakt, die daarvoor betaald werden. De circulatie werd gedeeltelijk hersteld. Dit alles was geschied, omdat men den 23sten Espartero en, naar men wil, ook Dulce, O'Donnell en de overige generaals te Madrid wachtte. Beide partijen hebben besloten tot zoolang den strijd te staken. Het gezag van de Koningin bestaat niet meer dan in naam. Ofschoon generaal San-Miguel zijne proclamatien aan de bevolking steeds eindigt met de woorden: »*Leve Isabella II, de constitutionnele Koningin der Spanjaarden!*« is zij letterlijk in haar door troepen omringd paleis gevangen. Men weet niet, waar de Koningin-moeder zich bevindt; eenigen willen, dat zij even als generaal Blaser naar Portugal gevlugt is. Anderen weder beweren, dat zij zich nog in het paleis van hare dochter bevindt, in dit geval is de toestand zeer bedenkelijk, daar een gedeelte van de opstandelingen haar den dood heeft gezworen.

Men hoopt, dat de komst van Espartero de orde zal herstellen. Mogt dit niet het geval zijn, of mogt hij zich niet met de overige generaals kunnen verstaan, die zich aan het hoofd van de beweging bevinden, dan kan Spanje welligt nog lang een tooneel van burgeroorlog en onoverzienbare rampen worden.

De Oostersche quaestie levert niets belangrijks op. De Turksche vloot, die naar den Bosphorus was teruggekeerd, zal weder de Zwarte Zee binnenzeilen, om de kust van Azie op te nemen.

De depêches uit Hamburg en Kopenhagen melden de aankomst van de schepen, die het expeditie-leger van de Oostzee aan boord hebben. Generaal Baraguay-d'Hilliers heeft zich weder ingescheept en is van Kopenhagen verder vertrokken.

Het *Journal de Constantinople* beweert, dat aan boord van een Grieksche brik amunitie en geld is gevonden voor Grieken, die op nieuw op het Turksche gebied een inval zouden doen, ten gevolge waarvan eene huiszoeking bij de heeren Metaxas, Philippe Jean, bibliothekaris van Athene en Costi, geneesheer van het Hof, is gedaan; daarbij zouden papieren zijn ontdekt, die het bewijs gaven, dat het Hof van Athene voortdurend woelingen aan de grenzen aanstookt. De Fransche generaal de Maijran zou daarop, volgens dat blad, op bevel van den admiraal Barbier, de Tinan naar Athene zijn opgerukt en alleen de ijverige bemoeijingen van den Griekschen minister van oorlog, Kalergi, hebben het bezetten van de hoofdstad belet. Er hebben eenige arrestatien plaats gehad, en er is eene commissie benoemd om de schuldigen te straffen.

Datzelfde blad wil weten, volgens berigten van 26 Junij uit Tiflis ontvangen, dat er verwikkelingen tusschen Perzie en Rusland zijn ontstaan, waardoor Perzie zich bij Turkije zou voegen.

In het Lagerhuis is eergisteren met 77 tegen 24 stemmen besloten over te gaan tot de tweede lezing van de wet, waarbij straffen worden bedreigd tegen het koopen door Engelschen van Russische effekten, die na het uitbreken van den oorlog zijn uitgegeven. De wet werd door den heer Th. Baring bestreden op grond, dat zij geen algemeen beginsel huldigt, en door Lord Palmerston en de heeren Wilson en Brown verdedigd.

Het Lagerhuis heeft zich ook bezig gehouden met de wet, houdende strafbedreiging tegen de kuiperijen bij de verkiezingen. Ieder, die bij eene verkiezing verschenen aan de kiezers zal doen uitreiken, wordt telkenmale gestraft met eene boete van 40 sh. (*f* 25).

Den 25 was de rust te Modena en te Parma hersteld.

De *Globe* spreekt van oproerige bewegingen te Genua, maar deelt daarvan geene bijzonderheden mede. Ook zou de cholera aldaar zijn uitgebarsten.

Binnenland.

Staten-Generaal.

Tweede Kamer.

Zitting van Vrijdag, 28 Julij.

Is ingekomen eene missive van wege den executeur-testamentair, mededeelende het overlijden van het lid der kamer, den heer J. F. van der Heijde. — Daarvan zal kennis worden gegeven aan den min. v. binn. zaken.

De beraadslagingen worden hervat over de artikelen van het ontwerp tot vaststelling van het reglement op het beleid der Regering in Nederlandsch-Indie. Art. 58 luidt aldus: »De bescherming der inlandsche bevolking tegen willekeur, van wien ook, is een der gewigtigste pligten van den Gouverneur-Generaal.

»Hij zorgt, dat de besturende ambtenaren de daaromtrent bestaande of nader uit te vaardigen verordeningen stiptelijk nakomen, en dat den inlanders overal gelegenheid gegeven worde om vrijelijk klagten in te leveren.«

De heer van Hoëvell heeft zich afgevraagd, waartoe de bepaling moet dienen, dat de bevolking moet beschermd worden tegen willekeur. Bestaat er voor Nederland dergelijke bepaling? Zou zoo iets in de Nederl. Grondwet niet dwaas zijn? Maar wat mag dan de reden daarvan zijn? Zou het niet zijn eene vlag, die men hoog opheischt en breed laat wapperen, ten einde het vermoeden weg te nemen, dat de romp van het schip contrabande inhoudt? Hij behandelt voorts twee vragen: 1o. tegen wiens willekeur moet bescherming verleend worden; 2o. is het voorschrift voldoende als waarborg tegen willekeur?

De laatste vraag wordt door Spr. ontkennend beantwoord; hij verlangt meer; b. v. 1o. vermeerdering van het Europeesch personeel bij het binnenlandsch bestuur op Java, als controle op de inlandsche hoofden en publiciteit tegen misbruiken der Europesche ambtenaren. Ook hier doet hij een beroep op den heer Vitalis, die ook de publiciteit aanprijst als middel tegen willekeur ook van de Europesche ambtenaren, en die daarbij de ergerlijke misbruiken van residenten en anderen schetst; 2o wil hij eene betere bezoldiging voor de inlandsche hoofden, zonder andere emolumenten, vooral de cultuurprocenten; 3o. verlangt hij uitsluitende belooning van de regenten uit de schatkist, en niet eene aanvulling der tractementen uit akkers in de dessa's, die door de bevolking moeten bebouwd worden. Uit die gewoonte ontspruit veel kwaads en uitpersing van de bevolking der Sawa's, gelijk dit zelf door den voortreffelijken regent van Damak als het ergerlijkste misbruik is gekenmerkt, en aan het gouvernement zelf is te kennen gegeven, 4o beschouwt hij de opheffing der heerendiensten ten voordeele van inlandsche hoofden, als een middel van bescherming der Javasche bevolking. Wordt dat niet finaal verboden, dan is het onmogelijk der Javasche bevolking te beschermen; want nergens zijn de grenzen voor de inlandsche hoofden aangewezen, in het vergen van de heerendiensten. Indien dus art. 58 niet is eene vlag, maar men inderdaad bescherming wil verleenen, dan zullen de middelen, door spr. op gezag van deskundigen aangegeven, de overweging der kamer waardig zijn.

De heer Baud komt eerst op tegen de uitdrukking van den heer van Hoëvell als zou dit artikel eene vlag zijn die men hoog ophijscht en breed laat wapperen ten einde het vermoeden weg te nemen, dat de romp van het schip contrebande inhoudt. Voorts beantwoordt Spr. eenige aanmerkingen. Men zeide, dat het artikel onnuttig is; *nudum praeceptum*; het zou in onze Grondwet belagchelijk zijn. Spr. antwoordt, dat men zoo redenerende, het verschil van den toestand der beide maatschappijen geheel voorbij ziet. Hij schetst dat verschil. Van de hoogste magt, moet het toezigt en de bescherming uitgaan, en daarom moet zij alleen worden overgelaten aan de Gouv.-Generaal, zonder tusschenkomst van eenig ambtenaar.

Na eene uitvoerige discussie, waaraan nog deelnemen de Minister, en de heeren Sloet, v. Nispen, v. Hoëvell en Rochussen wordt art. 58 zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

Op art. 59, rakende het cultuurstelsel, zijn twee amendementen voorgesteld: een van den heer Stolte, strekkende, om het 6de lid van 't artikel te doen vervallen, en daarvoor in de plaats te stellen: »Dat alzoo het cultuurstel»sel, bij eene gewenschte uitbreiding en verbetering van »het personeel van ambtenaren, meer en meer stekke om »de Javasche bevolking in die voge op te leiden en te »ontwikkelen, dat zij geschikt worde voor een stelsel van »landbouw, steunende op vrijwillige overeenkomsten met de »betrokkene gemeenten en personen, waarbij de tusschen»komst des bestuurs en de invloed en bemoeijenis der »inlandsche hoofden kunnen worden ontbeerd.« En één van den heer v. Bosse, strekkende om den aanhef van dit artikel te lezen als volgt: »De Gouverneur-Generaal doet »het op hoog gezag ingevoerde stelsel van cultures, onder »de leiding en het toezigt van regeringsbeambten, in»stand houden en zorgt in overeenstemming met de »bevelen des Konings,« enz. De heer Stolte is, wegens ongesteldheid, verhinderd de vergadering bij te wonen.

De heer v. Bosse licht zijn amendement uit[...] dat de strekking heeft, om, in verband [...] discussiën over het vorig art., door ambtenaren te [...] waken, dat het cultuurstelsel niet overdreven worde en [...] tegen de misbruiken daaromtrent zal worden gewaakt. [...] die toelichting gaat Spr. o. a. na de geldelijke uitkomsten die verkregen zijn door het tegenwoordig bestaande binnenlandsche bestuur van N. Indië; daaruit blijkt, dat wel [...] opbrengsten uit Indië *vermeerderen* ten gevolge der hooge prijzen, maar inderdaad de productie zeer *vermindert* [...] zelfs dat van sommige stapel-producten de helft min[der] wordt geproduceerd dan vroeger; dat er vooruitgang in de suiker-cultuur, minstens stilstand in de ko[ffij-]cultuur, en sterke achteruitgang in de indigo-cultuur; terwijl in alle andere tropische landen de productie [aan]zienlijk vermeerdert Ten tweede toont Spr. aan [...] »de landrente,« de voornaamste bron van inkomsten per hoofd geïnd wordt tegen *f* 1, terwijl particuliere [...] bezitters die belasting heffen tot *f* 5 per hoofd, ofschoon die meerder betalende Javanen volstrekt niet meer ge[...] zijn dan die *f* 1 betalen. Ten derde wijst Spr. op de [...] voordeelen, die eigenaars van contracten genieten. Uit [...] en ander trekt Spr. 't resultaat, dat het cultuurs[telsel] gebreken bevat en verbetering eischt; vooral dat da[ar] misbruiken bestaan, die opgeheven behooren te wor[den]. Het getal ambtenaren behoorde dan ook in de eerste [...] vermeerderd te worden, om een beter toezigt te hou[den], en daartoe strekte het amendement.

Na eene bestrijding door den Minister en den heer [...] en eene nieuwe verdediging van den heer van Bosse, [stelt] deze eene wijziging voor in zijn amendement, ten g[evolge] waarvan de woorden »zooveel noodig« nog ingelascht [wer]den. Ook de heer van Nispen verdedigt het amend., te[rwijl] de heer Mackay het bestrijdt, zoowel als de heer Ro[chus]sen. Daarentegen wordt het verdedigd door den heer [van] Hoëvell in eene uitvoerige rede, en betoogt de [heer] Thorbecke dat noch 't artikel noch het amend[ement] overeenkomt met het beoogde doel: »bescherming [der] inlandsche bevolking.« Hij stelde derhalve een [...] amendement voor, strekkende om den aanhef [...] te doen luiden: »De Gouverneur-Generaal doet [het] »op hoog gezag ingevoerde stelsel, van cul[tures] »onder de leiding en het toezigt van regeringsbeamb[ten in] »stand houden, voor zooveel dit met de volgende reg[els be]staanbaar is.« De heer van Bosse trekt daarop zijn a[men]dement in. De heer van Nispen verklaart nu zich [...] kunnen vereenigen met het nieuwe voorstel; en de heer [...] verzet zich ten sterkste daartegen.

De heer Donker stelt voor, aangezien het ¼ over [...] is, de discussien uit te stellen tot morgen, omdat de [heer] Stolte afwezig zijnde, niet in staat is zijn amendem[ent te] verdedigen, welke motie met 35 tegen 18 stemmen [wordt] *verworpen*.

De heer Storm van 's Gravesande stelt alsnu voor, [de] discussie over het artikel te sluiten. De heer Donk[er ver]langt om de eer der Vergadering, dat de discussi[en niet] gesmoord zullen worden, er is nog geen woord o[ver het] amend. van den heer Stolte gesproken, en dit re[gt mag] niemand, ook niet aan Spr worden onthouden. D[e heer] Thorbecke verklaart zich tegen de motie, omdat he[t arti]kel bestaat uit onderscheidene belangrijke onderdeelen [...] niemand die het woord verlangt, dat woord behoorde o[...] te worden. De motie wordt met 39 tegen 15 stemm[en ver]*worpen*.

Het woord is nu aan den heer Donker, die zegt, [dat hij] het amend. van den heer Thorbecke niet kon verde[digen], terwijl hij naar *aanleiding* van het amend. van d[en heer] Stolte, dat hij in zijne bescherming neemt, een [...] houdt, die op het cultuurstelsel geene betrekking [heeft], doch de Vergadering, van wege zijnen vrolijken in[...] schadeloos stelt voor den tijd, gedurende welken zij d[oor] Spr. wordt opgehouden.

Daarna wordt de discussie gesloten, en het amend. [van] den heer van Bosse met 32 tegen 20 stemmen ver[worpen].

Vóór de heeren: v. d. Poel, v. Bosse, Beens, Re[...], Thorbecke, Luijben, Donker, van Hoëvell, Jesp[...] Poorter, v. Eck, de Man, Westerhoff, Sloet, M[...] Hengst, Hugenholtz, v. d. Veen, Ten Cate en Zij[...].

Het amend. van den heer Stolte wordt met 29 [tegen] 23 stemmen verworpen.

[De stemming ging zoo snel, dat wij de namen [niet] konden opteekenen.]

Het art. zelf werd zonder stemming aangenomen, [en de] verdere discussie uitgesteld tot morgen ten 10 u[ren, op] voorstel van den heer v. Heiden Reinestein.

Ten opzigte van het wets-ontwerp tot afschaffing [der] regten op den uitvoer van gemunt en ongemunt g[oud en] zilver in Nederlandsch Indie is het eindverslag [der] Comm. van Rapporteurs van de Tweede Kamer, [daarmede] belast, uitgegeven. — Vrij algemeen heeft men bij de afdeelingen plaats gehad hebbende behandeling [van het] ontwerp, met genoegen dezen maatregel gezien, [...] op nieuw door de ondervinding het bewijs is geleverd [van] de gegrondheid van hetgeen door de wetenschap als [...] wordt geleerd, en waarin tevens eene nieuwe hulde [aan de] wetenschap wordt gebragt.

Ten aanzien van het wets-ontwerp is opgemerkt, [dat] daarin alleen gewaagd wordt van *gemunt* en *ongemunt* goud en zilver, enz. Men wenschte, dat van regeringswege te kennen zoude worden gegeven, dat daardoor [niet] zijn uitgesloten de zoogenaamde *soassa*, of dergelijke koper of andere metaalsoorten met goud gemengd [...]

'*s Gravenhage*, 28 Julij.

Z. M. heeft den schout bij nacht J. Enslie, Minister van Marine, bevorderd tot vice-admiraal.

Z. M. heeft den kapitein-ter-zee ridder Joseph de Pöltl en den luitenant-ter-zee F. des Tombes, beide in Oostenrijksche dienst, benoemd tot ridders der orde van den Nederlandschen Leeuw.

Z. M. heeft herbenoemd en bij continuatie aangesteld: tot plaatsvervangend kantonregter Mr. E. A. de Roo van Westmaas, te Dordrecht; Mr. N. W. Blom, te Gorinchem; H. Rekker, te Middelburg; P. F. Hennequin, te Sluis; S. H. van Diggelen, te Axel; Mr. J. van Riemsdijk, als kantonregter te Almelo; Mr. P. Oosting, als griffier bij het kantongeregt te Assen en J. van der Veen Az., als griffier bij het kantongeregt te Hoogeveen; eervol ontslagen: J. Bruins, kantonregter te Ommen en Mr. A. P. J. de Schepper, kantonregter te Enschedé, en benoemd, tot kantonregter te Ommen, Mr. W. D. Coninck Liefsting, thans griffier bij het kantongeregt aldaar.

---

* HH. KK. HH. Prins en Prinses Hendrik hebben Woensdag avond de Societeits-tent in het Bosch, bij de uitvoering van de muzijk, met HH. tegenwoordigheid vereerd, en gisteren avond de voorstelling in den Franschen Schouwburg bijgewoond.

---

* HH. KK. HH. Prins en Prinses Hendrik, benevens de jeugdige Erf-Groot-Hertog, die in het Stedelijk Badhuis is gelogeerd, zijn heden morgen naar Rotterdam vertrokken, om H. K. H. de Groot-Hertogin van Saxen-Weimar-Eisenach aldaar te verwelkomen.

---

* In de residentie is aangekomen en aan het *Hôtel de Bellevue* afgestapt, sir H. W. Desvreux, kamerheer van H. M. de Koningin van Engeland.

---

* Heden zullen de vergaderingen van de Synode voor 14 dagen worden geschorst.

---

* De Koninklijke Handboogschutterij «*de Eendragt*» uit de residentie, zal aan het concours van de Handboogschutterijen, dat op den 6 Augustus te Breda zal plaats hebben, deelnemen.

---

* De heer Lightenvelt, buitengewoon gezant en gevolmagtigd minister van het Nederl. Hof bij dat van Frankrijk, bevindt zich thans in deze residentie.

---

* In de zitting der Provinciale Staten van Zuidholland van heden, zijn de beraadslagingen voortgezet en ten einde gebragt over het ontwerp-reglement voor het hoogheemraadschap van den Krimpenerwaard. Dat reglement is ten slotte door de Vergadering *aangenomen* met 42 tegen 5 stemmen en zal op de gebruikelijke wijze ter goedkeuring en bekrachtiging worden opgezonden.

Vervolgens is door de commissie, in wier handen was gesteld het verzoek om subsidie tot verbetering van den weg van Oostvoorne naar Rockanje, bij monde van den heer van den Bergh van Heinenoord, rapport uitgebragt. Overeenkomstig de conclusie van dat rapport is besloten om, onder voorwaarde, dat de belanghebbende besturen en particulieren zich verbinden tot voortdurend onderhoud van den weg na de begrinding, zonder dat daarop tollen worden geplaatst, niet meer dan de helft der kosten, voor de daarstelling van den grindweg benoodigd en die voorloopig geraamd worden op eene som van *f* 9800, als bijdrage van wege de provincie toe te staan, te vinden op de begrooting van 1856, mits de overige helft door de genoemde besturen en belanghebbende grondeigenaren worden gedragen.

Daarna is namens de commissie, in wier handen was gesteld het voorstel van Gedeputeerde Staten tot aanmoediging van de inenting van de longziekte op runderen, bij monde van den heer D. R. Gevers Deijnoot verslag uitgebragt. De beraadslagingen, hierover aangevangen, zijn echter niet kunnen worden ten einde gebragt, wegens het ongenoegzaam getal leden tot het nemen van een besluit.

De Vergadering is hierop gescheiden tot aanstaanden Dingsdag, des morgens ten half elf ure.

---

* Naar men verneemt zal het muzijkkorps van het regement Grenadiers en Jagers, met dat regement het kamp van Zeist betrekken.

De Tijd spreekt «ten stelligste» tegen, het door de *Arnhemsche Courant* gegeven en ook door ons overgenomen berigt, dat Mgr. de aartsbisschop van Utrecht zijn zetel van Haren naar Utrecht zou verplaatsen.

Den 27 Julij is te Amsterdam met goed gevolg te water gelaten, aan de fabrijkswerf van de heeren Paul van Vlissingen en Dudok van Heel, een ijzeren kotter, ten behoeve van het loodswezen.

Te Nieuwendam is van de werf van den scheepsbouwmeester W. H. Meursing met goed gevolg te water gelaten het driemast schoenerschip *Henriette en Cornelia*, groot circa 160 gemeten lasten, gebouwd voor rekening eener reederij, onder directie van den heer J. Schut, te Amsterdam, zullende gevoerd worden door kapt. W. L. Hartmans.

De Provinciale Staten van Noordbrabant hebben, den 27 dezer, te 's Hertogenbosch, een belangrijk besluit genomen; de conclusie van het rapport der commissie, houdende om het voorstel van het lid H. A. Bijvoet buiten gevolg te stellen, is verworpen, en daarentegen het voorstel aangenomen, dat bij een adres door de Staten der provincie bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal de aanneming van het wetsvoorstel in behandeling, houdende, tot aanmoediging van het daarstellen van een uitwateringskanaal van Grave naar den Amer een Rijks-subsidie van een millioen zal worden verleend, zal worden ondersteund.

Men schrijft uit België: «De hoogleeraar de Vries van Leijden is thans te Stuttgardt en schrijft aldaar den beroemden Komburger Codex af. Men weet, dat dit handschrift, waaruit Jac. Crim het eerst een gedeelte van den Reinaert en later de Wurtembergsche hofraad F. Kausler de Rijmkronijk van Vlaenderen, die Roso, de Heimelicheit der Heimelichede, Boek van Seden, Catoen's leeren, Wapene Martyn enz., medegedeeld hebben, eene der belangrijkste en rijkste bronnen is voor onze oude letterkunde, en dat het nog talrijke stukken bevat, die tot hiertoe geheel onuitgegeven zijn. Wij twijfelen geenszins, of de heer de Vries zal weldra ons met dit alles bekend maken.

«De heer Hoffmann von Fallersleben heeft dezer dagen te Hannover bij Reumpli uitgegeven: Horae Belgicae, Pars nona. Ook onder den titel: Alt-Niederländische Sprichworte nach der ältesten Sammlung. Gesprächbuchlein, Romanisch und Flamisch, alsmede Horae Belgicae, Pars decima, of Niederländische Geistliche Lieder des XV. Jahrhunderts. Aus gleichzeitigen Handschriften herausgegeben. Twee deeltjes in 8°. Het negende stukje is opgedragen aan prof. de Vries en het tiende aan prof. Jonckbloet en Jonkhr. Ph. Blommaert te Gent.» (*U. C.*)

De persoon door de justitie gesignaleerd als de dader van den allergruwzaamsten moord in den Diemermeer is, te Londen gevat.

Zijn wij wel onderrigt, dan zou dingsdag namiddag per telegraaf uit het Nieuwe Diep aan den officier van justitie alhier berigt zijn, dat zekere de Haas, van Nieuwersluis, Zaturdag ochtend 22 Julij van het Nieuwe Diep naar Londen was vertrokken met de stoomboot *Lyon*; dat deze de Haas, wiens uiterlijk met het signalement van den als den vermoedelijken dader gesignaleerden Kemper veel overeenkomst had, een pyacker verkocht of geruild en een gordel gekocht had, die hij met rijksdaalders had gevuld, welke bijzonderheden op dingsdag daaraanvolgende waren ontdekt. Iemand door den officier van justitie per namiddagtrein naar Nieuwersluis gezonden, bragt, met den laatsten trein teruggekeerd, het berigt, dat aldaar geen de Haas bekend was, en niemand van daar naar Engeland was vertrokken. Gisteren (Woensdag) ochtend vroeg werd daarop door den officier van justitie getelegrafeerd, met beknopte opgave van het gebeurde aan onzen konsul-generaal May, wiens groote activiteit reeds zoo menigmaal was gebleken. Ten 6 ure reeds had men van hem het antwoord ontvangen, dat de zich noemende de Haas was gevat. De pyacker, gisteren middag uit het Nieuwe Diep hier aangebragt, moet reeds door den bestolen knecht van Prikwinkel voor de zijne zijn herkend, en daardoor wat nog maar sterk vermoeden was, tot zekerheid geworden zijn.

Wij verheugen ons, dat het alzoo, dank zij den onvermoeiden ijver en der rustelooze nasporingen van justitie en policie, gelukt is dezen booswicht, die zich welligt reeds veilig waande, te achterhalen. (*A. C.*)

Hoorn, 27 Julij. Wordt van onderscheidene plaatsen berigt gegeven van ongelukken veroorzaakt door het baden in de tegenwoordige heete dagen; wij kunnen, wat de stad onzer inwoning betreft, Gode zij dank! aangenamer berigten mededeelen. Den bad- en zwemlustigen is hier, door het stichten van een allersierlijkst bad- en zwemhuis, aan den zeekant aangelegd, voor weinig geld gelegenheid gegeven, om zich met baden te vermaken, zonder gevaar van te verdrinken. Druk is, dezer dagen, zoo van abonnenten als van particulieren, hiervan ook gebruik gemaakt. Dank zij daarom den stichters van dit schoone gebouw toegebragt, waardoor de gezondheid bevorderd en het gevaar verminderd wordt. Zoodanige inrigtingen verdienen, waar zulks kan, gesticht te worden.

Harlingen, 26 Julij. Gisteren hebben er onder de equipage van het schip van van der Zee, *de Jonge Albert*, eenigzins geruchtmakende oneenigheden plaats gehad, naar men zegt, wegens het op regterlijk gezag vastleggen van dit vaartuig, en verzet daartegen door een deel der op het schip thans aanwezige manschappen. De rust is hersteld, en bleef ook ongestoord voortduren.

---

† † **Nijmegen**, 27 Julij. Het misbruik van sterken drank heeft hier ter plaatse weer één offer geëischt. Een man, die zich sedert eenigen tijd aan deze verderfelijke hartstogt had overgegeven, is in den vroegen morgen van gister, op eene der straten van deze stad, levenloos gevonden. Wanneer zullen de voorbeelden toereikende zijn, om dergelijke ongelukkigen tot inkeer te brengen?

— Hoezeer men aanvankelijk, in deze omstreken, voor den aardappel vreesde, daar het loof op eene plotselinge en schrikbarende wijze werd aangetast, zoodat akkers, die men den eenen dag met frisch groen bedekt zag, des anderen daags een bijna geheel zwarte tint aan het oog aanboden, schijnt de ziekte zich niet aan den stam mede te deelen, en vindt men slechts hier en daar enkele knollen die aangetast zijn, waardoor men de hoop mag voeden, dat deze thans bijna onontbeerlijke vrucht aan de verwachting zal voldoen.

NEDERLANSCH OOST-INDIE.

(*Per Overland-Mail.*)

Batavia, 8 Junij 1854.

Bij besluit van 17 Mei heeft de Gouv.-Generaal bevolen dat acht dagen na de bekendmaking der publicatie, de gouden stukken van *f* 10 en *f* 5, zullen ophouden wettig betaalmiddel te zijn, doch als negotie-penningen in omloop blijven, en dat bij 's lands kassen gelegenheid zal worden gegeven, om die *f* 10 en *f* 5 stukken tegen recepissen in te wisselen.

— Bij Koninklijk besluit van 28 Februarij jl., is, blijkens de daarvan gedane mededeeling in de Javasche Courant van 24 Mei jl., goedgekeurd en bekrachtigd het reglement op de uitoefening van kerkelijk toezigt en kerkelijke tucht voor de protestantsche kerk in Nederlandsch-Indië.

— Bij besluit van 28 Mei jl. is bepaald, dat, bij gebreke aan aanwezige belanghebbenden de officieren van Justitie ambtshalve de opname van ontbrekende of de aanvulling en verbetering van onvolledige of onjuiste aangiften van overlijden in de registers van den burgerlijken stand mogen verzoeken.

— In den morgen van den 27sten Mei is Zijne Excell. de Gouverneur-Generaal met Mevr. Duymaer van Twist, en gevolg, van Batavia naar Buitenzorg vertrokken.

De kommandant der afdeeling en de chef van den generalen staf begaven zich des Zondags den 21sten dezer, des morgens ten half zes ure, ten huize van den heer Swart, op Rijswijk, ten einde den generaal-majoor G. Bakker, naar boord van het schip *Admiraal van Kinsbergen* te vergezellen.

De chefs van staven, diensten en korpsen en verdere hoofdofficieren begaven zich op hetzelfde uur naar den steiger, bij de rivier te Batavia, om den generaal vaarwel te zeggen.

Een peloton kavallerie, gekommandeerd door een officier, en bestaande uit 1 trompetter, 2 wachtmeesters, 2 brigadiers en 30 kavalleristen, in groote tenue, was ten half zes ure aan het huis van voornoemden heer Swart, om het rijtuig van den generaal tot aan den steiger te escorteren, zijnde het peloton in tweeën verdeeld, voor en achter het rijtuig, en de officier aan het linker portier.

De stafmuziekanten hieven bij de aankomst van den generaal aan den steiger het volkslied aan.

Bij het afrijden van het rijtuig van het huis, werden van de citadel Prins Frederik 13 salutschoten gedaan, en bij het van wal steken van de sloep, waarin zich de generaal bevond, 13 salutschoten van de welkomst-batterij.

Ook de plaatselijke kommandant van Batavia en de 1ste luitenant plaatselijke adjudant, bevonden zich aan den steiger.

De kolonel, chef der genie, de Vaynes van Brakel, sprak den generaal de volgende hartelijke woorden toe:

«Generaal! Uit naam van Zijne Excellentie den luitenant-generaal, kommandant des legers, door ongesteldheid verhinderd om dit zelf te doen, ben ik de tolk der gevoelens van de heeren officieren van het leger, bij uw ophanden zijnde vertrek naar Nederland.

«Gij hebt generaal! eene lange eervolle loopbaan in deze gewesten volbragt, en moogt het geluk ondervinden van in volle gezondheid, nog in de kracht van uw leven, te repatrieren.

«Geniet aldaar, generaal! met uw gezin, nog lange jaren de belooning uwer veelvuldige dienst, en vergeet uwe krijgsmakkers niet, in welker aandenken gij steeds zult blijven voortleven. — Vaarwel!»

— De stand der agio op de drie hoofdplaatsen van Java, was op 1 Mei 1854 als volgt:

		Batavia.	Samarang.	Soerabaija
Goud. m. tegen	Zilv. munt.	*v.* 1 pCt.	pari	pari
	Recep.	*w.* 1 »	*w.* 3 pCt.	pari
	Kop. munt	*w.* 1 »	*w.* 3 »	pari
Zilv. m. tegen	Gouden m.	*w.* 1 »	pari	*v.* 1 pCt.
	Recep.	*w.* 2 »	*w.* 3 »	*w.* 2 »
	Kop. munt	*w.* 1 »	*w.* 3 »	*w.* 3 »
Recepiss. tegen	Gouden m.	*v.* 1 »	*v.* 3 »	*v.* 1 »
	Zilv. munt.	*v.* 2 »	*v.* 3 »	*v.* 2 »
	Kop. munt	*v.* 1 »	pari	pari
Kop. m. tegen	Gouden m.	*v.* 1 »	*v.* 3 »	*v.* 1 »
	Zilv. munt.	*v.* 1 »	*v.* 3 »	*v.* 3 »
	Recep.	pari	pari	*v.* 1 »

w. winst. *v.* verlies.

— Op den 13den Mei 1854 zijn in veiling gebragt en verkocht, de in de maand December 1853 uit Japan te Batavia aangebragte 5668 pikols koper en 396 dubbele balies kamfer, hebbende eerstgemeld artikel gerendeerd eene som van *f* 408,547.30 of gemiddeld *f* 72.9½ per pikol, en het laatstgemelde *f* 25,037.78 of gemiddeld *f* 63,27¼ per dubbele balie.

Ook zijn op den 6den dezer in veiling gebragt, de in Dec. 1853 mede uit Japan aangebragte 50 keizerlijke en 36 gewone kabaaijen, benevens 66½ Amst. pond zijden watten, hebbende respectivelijk gerendeerd *f* 974,60—*f* 453.24 en *f* 43, of *f* 19.49—*f* 12.48 en *f* 0.23½ per stuk en per pond.

— Van Pasoeroewan 19 Mei wordt gemeld, dat het in de verschillende districten van die residentie gelukt is, de koepokstof op koeijen te vernieuwen, en deze stof, welke gezegd wordt bijzonder schoon te zijn, op kinderen over te planten, — alsmede dat zich sedert kort gevallen van cholera aldaar hebben voorgedaan, welke zich in de laatste dagen in de afdeeling Pasoeroewan hebben vermenigvuldigd. Tevens komen er nog andere ziekte gevallen voor, welke soms met die van cholera overeenkomst hebben, en dikwijls de lijders in weinige uren ten grave slepen.

— Van Magelang, den 18den Mei, wordt gemeld, dat sedert 15 April tot den 10den van deze maand, hier voor het saizoen meer dan gewoonlijk, overvloedig regen is gevallen, en genoegzaam gelijkmatig over de geheele residentie, hetgeen op de rijstcultuur, welke reeds op eerstgenoemd tijdstip gunstig te noemen was, nog van heilzamen invloed is geweest.

De toestand van het rijstgewas laat gevolgelijk weinig

meer te wenschen over, en kan eene vergelijking met andere jaren doorstaan. Men heeft zelfs opgemerkt, dat de landbouwer, bij de bewerking van sommige kleine stukken gronds, voor drooge cultuur bestemd, van plan is veranderd, en die gronden voor den rijstbouw heeft gereed gemaakt.

Tot nu toe hebben zich ook nu geene ziekten onder het te velde staande gewas geopenbaard.

De overvloedige regens in het genoemde tijdperk hebben het rijpen der koffijvrucht, voor zooverre deze nog aan de boomen was, eenigermate terug gehouden, en het droogen der geplukte koffijboonen is daardoor iets vertraagd geworden, zoodat de ontvangst in de pakhuizen tot nu toe minder is dan geraamd was. De sedert eenige dagen heerschende droogte doet echter verwachten, dat de ondervondene vertraging spoedig zal hersteld zijn, en dat de vooruitzigten op een ruimen koffijoogst in dit jaar vervuld zullen worden.

— Uit de Molukkos zijn over de maand April 1854 de volgende bijzonderheden vernomen:

Gedurende die maand was overvloedig regen gevallen.

De ziektetoestand bleef steeds voortduren; in de laatste dagen hadden zich gevallen van dysenterie voorgedaan. De sterfte onder de jonge kinderen was nog altijd groot.

Op Saparoea nam de heerschende ziekte steeds meer en meer toe. Gemiddeld stierven 30 personen per week. Alles werd gedaan tot wering der ziekte.

Zr. Ms korvet *Sumatra* had eenen kleinen togt gedaan, om door een gunstiger klimaat den gezondheidstoestand van het zieke scheepsvolk te verbeteren.

De maand April was bijzonder rijk geweest aan velerlei soort van vruchten. Daarentegen was de prijs der rijst aanmerkelijk hoog.

— In de maand Maart 1852 werd door den gouverneur der Molukkus, tengevolge van den op 16 Februarij te voren te Amboina plaats gehad hebbenden brand, eene commissie benoemd tot inzameling en uitdeeling der liefdegiften, ten behoeve van de door die ramp verarmde ingezetenen aldaar.

Door die commissie is op den 28sten April 1854 aan den gouverneur der Molukkos een eind-verslag, alsmede eene verantwoording der tot dat einde ontvangene en uitgedeelde gelden, ingediend, waaruit blijkt, dat eene som van ƒ23.043.15 is uitgedeeld.

— De berigten van Menado over de maand Maart 1854 behelzen, dat op de hoofdplaats en in de omstreken, alsmede te Kema, eene ongewone droogte en hitte hadden geheerscht, welke van nadeeligen invloed waren op het padiegewas; aan het einde der maand waren echter eenige regenbuijen gevallen.

In den nacht van 22 op 30 Maart, omstreeks 2 ure, werd, zoowel te Menado als te Kema, eene vrij hevige aardschudding waargenomen.

Veel overlast ondervond men van weggeloopene en achtergeblevene schepelingen, afkomstig van Engelsche en Amerikaansche walvischvaarders.

Gedurende het eerste kwartaal van 1854 waren 3606$\frac{9}{125}$ pikols koffij in 's lands pakhuizen geleverd. De heerschende ziekten werkten ook nadeelig op de koffijlevering terug.

— De berigten uit het gouvernement Celebes en onderhoorigheden, over de maanden Maart en April 1854, behelzen het volgende.

Er bestond laatstelijk alle hoop op een goeden oogst.

Aan de grenzen der afdeeling Noorderdistrikten werden ongeregeldheden gepleegd door een troep landroovers, aangevoerd door zekeren Ambo Dali Lapa Gara, daeng Mangatla.

Onder anderen waren uit eene weide in de nabijheid van de kampong Botto (Segerie) een 20tal karbouwen geroofd en naar het nabijgelegen gebergte van Tanette vervoerd. Het was de onzen gelukt die roovers gevoelige afbreuk te doen, en alle maatregelen waren genomen, om de verdere plannen van Ambo Dalle te verijdelen. Ook had de leenvorst van Tanette bevelen gegeven om de schuldigen op te sporen.

In de laatste dagen van April was te Makassar aangekomen het gewone jaarlijksch gezantschap van Bonie, om gelukwenschingen voor het nieuwe jaar 1854 aan te bieden. — Binnen Bonie heerschte eene gewenschte rust. — Sedert drie maanden was door den Koning over geheel Bonie een verbod uitgevaardigd tegen het invoeren van valsche koperen (Singapoorsche) munt. Bereids waren een aantal overtreders streng gestraft.

Door den vorst van Mandhar Pambawang werd geklaagd, dat een onderdaan van Makassar, genaamd Daeng na Liong, zich schuldig had gemaakt aan slavenhandel en eenige zijner onderdanen naar Passir (Z. O. Kust van Borneo), had weggevoerd en aldaar als slaven verkocht. De door den regter schuldig bevondene werd tot 10 jaren dwangarbeid veroordeeld. Ook waren op het eiland Koeding-aring twee chinezen in hechtenis genomen, onder zware verdenking van slavenhandel te hebben gedreven.

Aan zekeren Daeng Maranka, woonachtig te Makassar, was vergunning verleend, om zich met eenige volgelingen te gaan vestigen te Kadiending, eene plaats aan de kust van Tambora, op Sumbawa. Hij wenschte zich aan te sluiten aan zekeren Daeng Palawa, wien vroeger hetzelfde was toegestaan, om dit land, door de bekende vulkanische uitbarsting woest en verlaten, weder produktief te maken.

Ten gevolge der beschikbaarstelling van de noodige fondsen van gouvernementswege, waren te Makassar, voor het inlandsch onderwijs, ééne school en in de afdeeling Noorderdistrikten drie scholen opgerigt. Men hoopte daarin weldra aan 100 à 125 kinderen onderwijs te kunnen geven.

— In den avond van gisteren, den 16den, is te Sourabaija hevige brand ontstaan in de kampong Sampier, die hoe langer hoe meer, begunstigd door den wind toenam, zoodat er 124 huizen zijn verbrand, waaronder eenige padie-schuren. Ongelukken zijn er, zoo ver bekend is, geene voorgevallen, terwijl de oorzaak van den brand nog niet bekend is.

— Van Sambas meldt men, dat alles voor de ophanden zijnde expeditie gereed was en de overste Andriesen aldaar was aangekomen. Het voornemen bestond den 10den dezer, de troepen met stoomschepen de Sankanang-rivier op te brengen en den vijand in hun versterkt hoofdkwartier in het Montrado-gebergte aan te vallen. Alle manschappen genoten de beste gezondheid.

CIVIEL DEPARTEMENT.

Benoemd: Tot commies-controleur der inkomende en uitgaande regten te Samarang, J. F Schultz; tot assistent resident van Keboemen, J. J. Meder: tot secret. en vendumeester in de resid. der Zuid- en Ooster-afdeeling van Borneo, R Wijnen; tot secret. van het gouvernement van Celebes en onderhoorigheden, tevens algemeen ontvanger aldaar, A F. van der Ven; tot lid in den raad van justitie te Batavia, mr. D. L. F. de Paulij; tot griffier van den raad van justitie te Soerabaije, mr. P. J. Roosegaarde Bisschop; tot advokaten en procureurs bij de raden van justitie te Samarang en Soerabaija, mr. J. J. Schneither en mr. W. C. de Bruijn; tot nederlandschen consul te Kanton, in China, Tonco Modderman Jr., koopman te Batavia; tot assistent-resid. van Bawean, J M. de Brauw.

Bevorderd: Bij het kader der Landelijke Inkomsten en kulturen. Tot kontroleurs der 1ste kl.: F. H. Sluijter en J. C. Lammers van Toorenburg; tot kontroleurs der 2de kl. C. de Roon Swaan, L. K. J. Geij van Pittius, J. G. C. A de Vogel en H. C. Humme. Bij de directie der producten en civiele magazijnen: tot hoofd commies, E. C Bangert; tot eerste commies, J. M. C. Degent, tot tweeden commies, F. A. H. Buddingh, tot derden commies, F. Vreede.

Gesteld: Ter beschikking van den hoofdambtenaar C. P. Brest van Kempen, belast met eene bijzondere zending, de ambtenaar A. C. Suijck.

Ingetrokken: Op verzoek, eervol, de benoeming van J. J. Schneither, tot advokaat en procureur bij het hoog-geregtshof van Nederlandsch Indie.

Verleend: Een tweejarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, aan den assistent-resident van Saparoea en Haroeko, H. D. A. van der Goes.

Ontslagen. Op verzoek, eervol de nederlandsche consul te Kanton, in China, R. Browne.

MILITAIR DEPARTEMENT.

Benoemd: Tot commies boekhouder bij den magazijnmeester der artillerie te Batavia, J. S. Feijtes, thans klerk aldaar.

Bevorderd: Bij het regiment Oost-Indische kavallerie tot 1ste luits. de 2de luits. P. C. Hoolboom, F. A. Metzler, J. Sodenkamp, A. Koenen, P. J. van der Heijde en W. M. van Bunge, tot 2de luit. den wachtmeester A. J. Metzler

Bij het wapen der infanterie. Tot majoors: bij het 5de bat., den kapit. G. F. Nauta; bij het 7de bat., den kapit. J. H. Crena; bij het 8ste bat, den kapit. F. T. Engelenburg; bij het 11de bat., den kapit C. H. Boon van Ostade; bij de garnizoensbataillons te Palembang, de kapitein E. C. F. Happé en te Banka, de kapitein B. T. Reiger.

Tot kapiteins: Bij het 4 bat. de 1ste luit. A C. Hardenberg; bij het 5de bat. de 1ste luit. A. J. E. Diemont; bij het 7de bat., de 1ste luit. L. C. C. van Oijen; bij het 8ste bat. de 1ste luit. J. H Moorrees; bij het 9de bat. de 1ste luit. F. G. Hoffman; bij het 12 bat, de 1ste luit. G S. J J. D Bijl de Vroe: bij de garnizoens-bataillons in de Molukkos, de 1ste luit. C. J. A de Quaij en te Banka, de 1ste luit J. J. H. Eschweiler.

Tot eerste luitenants: De 2de luit. J. B. du Puij de Montbrun; bij het 1ste bat. de 2de luits E. H. Doerleben en G. F. T. Lange; bij het 2de bat. de 2de luits A. E V. de Ficquelmont en S. A. van Houten; bij het 3de bat. de 2de luits. A. H. Kress, jhr. J. S. van de Poll, A. L. T. Veenhuijzen en P. R. de Rochemont; bij het 4de bat. de 2de luit. J. Hubeek; bij het 5de bat. de 2de luits. R. H. Rhode en J. F. Bruigom; bij het 6de bat. de 2de luit. L. J. W Benschop, W. J. van der Vlist en F. W. N. Nix; bij het 7de bat. de 2de luit. C. J. Schindler; bij het 8ste bat. de 2de luits H. Termijtelen, S. A. J. de Bruin, J. C. ten Ham en J. Redeker; bij het 9de bataillon, de 2de luitenant J. J. G. Verhoeff, bij het 10de bat. de 2de luit. F. A. C. Bloem, bij het 12de bat., de 2de luit. L. B. Paternostre du Montlion, C. Beerens en R. Boon; bij het 14de bat. de 2de luit. L. de Kroon; bij de garnizoens-bataillons in de 1ste mil. afdeeling, de 2de luit. F. R. C. Schluter, in de 2de mil. afd. F. K. N. van Bijlevelt, in de 3de mil. afd de 2de luit. A. J. van Mansvelt en A. W E. von Reinsperg, ter Sumatra's Westkust. H. C. van der Schalk, te Banka, S Meijers en K. van der Heijden; en te Benkoelen, C. C. P. Schepens.

Tot 2de luitenant bij het garnizoens bataillon ter Sumatra's Westkust: de adj-onderoffic M. A. D. van der Krap, de serg.-maj W. L. van Warmelo, de sergeanten W. J. Andriesse, J C. Lach de Bere en de fourier J. H Heijman, de serg. R F. de Ravallet, de fourier H. A. van de Pol, de serg. C. Schäfer en de fourier J. A. van Dapperen.

In activiteit hersteld: de offi. van gezondheid der 3de kl. op non-activiteit, C. N. Cruqne.

Ontslagen: beiden op verzoek, eervol, uit Zr. Ms. militaire dienst, onder toekenning van pensioen, de kapt. der inf. J. A. Cramer, en de 2de luit. der inf. L. C. A. Halewijn.

Burgerlijke Stand.

GEHUWD: J. J. Breijmann en M. L. Bosch, Soerabaya; J. v. d. Bijl en J. Schilham, Samarang; H. T. L van Hecking Colenbrander en A. F. Denni son, Cheribon: H. J. van Hoorn en C. Ch T. Terville, Batavia; B. Loggere en F. Magnus, Soerabaya; E. N. Sieburgh en J. A. W. Potter, Samarang; F. F. P. Wethmar en C. C. Cornelius. Batavia.

BEVALLEN: G. M. A. Canter Visscher, geb. Reep, D. Tagal; F. C. ten Cate, geb van Motman, Z. Batavia; C. F. M. L. Godin, geb. In 't veld, D. Fort de Kock; A. Kroesen, geb. Johannes, D. Samarang; C. M. H. A. Meertens, geb. Hoogeveen, Z. Soerabaya; M. S. Orth, geb. Ovijn, Z Batavia; C. W. van Rouveroy van Nieuwaal, geb. Hagenaar, Z. Samarang; H. C. Schuurman, geb. Schuurman, Z. Samarang; J. Semster, geb. Vroom, D. Djocjocarta; J. C. Terwogt, geb. Martens, Z. Probolingo; E. v d. Velde, geb. Seel, D. Ontrust.

GESTORVEN: Kind van S. Abraham, Soerabaya; A. Bernhardt, Tjandjoer; M. G. Engelmann, geb Kuijper. Samarang; J. W. P. H. Harms, Batavia; M. Schneiter, Soerakarta; Mevr. de Wed. Stevermeijer, geb. Carcia, Soerabaya; C. Visschers, 14 j., Batavia.

Per Telegraa

Madrid, Dingsdag 25 Julij. De stad is rus ningin is nog steeds op haar paleis. H. M. is te van hetgeen behoort gedaan te worden, in ov ming met Espartero, die tegen den 28sten allhier wordt.

Barcelona, Woensdag 26 Julij. De generaal is allner aangekomen, waardoor de gemoederen daard zijn en het vertrouwen hersteld is.

Weenen, Donderdag 27 Julij. Berigten tooneel des oorlogs melden, dat de beide partij vroegere positien weder hebben ingenomen.

Londen, 28 Julij. Consols op t. 92$\frac{3}{8}$, $\frac{5}{8}$; M 3 pct. 24$\frac{1}{2}$, $\frac{5}{8}$; Peru N. 4$\frac{1}{2}$ pct. 67, $\frac{1}{2}$; Gren. U $\frac{3}{8}$; Ecuador 3$\frac{5}{8}$, $\frac{3}{4}$; Spanje buit. 3 pct. 37$\frac{1}{4}$, dit 18$\frac{3}{8}$, $\frac{5}{8}$; dito Certific. 4$\frac{1}{8}$, $\frac{3}{8}$; dito Passive 3$\frac{7}{8}$, 4; 5 pct. 97$\frac{1}{2}$, 98; dito 4$\frac{1}{2}$ pct. 81$\frac{1}{2}$, 82; Holl. 2$\frac{1}{2}$ 60; dito 4 pct. 91, $\frac{1}{2}$; Sardinie 5 pct. 85, 86.

De aanvoer van tarwe is op dit oogenblik zeer

Advertentiën.

DE ZALF EN PILLEN VAN HOLLOWAY *zijn muntend middel voor de roos.* Afschrift van een van den heer Yeates, te Sussex, gedagteekend 4 1852, aan den professor Holloway; „Mijnheer!„ D om u te verklaren, dat ik sedert drie maanden ee roos aan het been had, waartegen alle aangewende niets baatten. Men gaf mij den raad uwe zalf en beproeven, en de dieet of den leefregel te volgen, di is voorgeschreven. Dit had dan ook het beste gevo genas volkomen. Ik heb uwe middelen sedert aa aan eenige anderen in gelijke gevallen welke hersteld zijn.

Doosjes Pillen à ƒ0.80, ƒ1.85, ƒ3.00, ƒ6.75, ƒ 20 50 Potjes Zalf à ƒ 0.80, ƒ 1.85, ƒ 3.00, ƒ 13.85, ƒ 20.95.

Zijn op franco aanvragen à contant te bekomen VAN RENESSE, te 's Hage; bij B. ADAMA, te Am bij de Wed. A. P. MILIUS, te Utrecht en bij J. S MAN, Hoofd-depôthouder te 's Bosch, alsmede te Strand 244, HOLLOWAY'S Etablissement.

Prijs-Courant der Effecte

AMSTERDAM, 28 Julij 1854.

Nederland.	Pct.		**Rusland.**	Pct.	
Ned. W Schuld.	2$\frac{1}{2}$	59$\frac{5}{16}$ $\frac{7}{16}$ $\frac{3}{8}$			
Dito Certificat.	3	71$\frac{3}{16}$	*Hope* 1798/1816	5	99
Dito dito	4	88$\frac{3}{4}$ $\frac{13}{16}$	Dito 1828/1829	5	
O. I. Leening.	4		Cert. 1831/1838	5	
Amort Syndic.	3$\frac{1}{2}$	87$\frac{1}{4}$	Dito Dito	4$\frac{1}{2}$	
Hand.-Maats.	4$\frac{1}{2}$		Dito *Hope*	4	7
Belgie.			Dito *Stieglitz*	4	
Certificaten	2$\frac{1}{2}$		Dito dito 5e Ser.	4	
D° *Rothschild.*	2$\frac{1}{2}$		Inschr. Assig.	6	
Frankrijk.			Certific. dito	6	
Obligatien	3				
Spanje.			**Polen.**		
Nieuwe	1	18$\frac{1}{8}$ $\frac{3}{16}$	Obligatien	4	
Dito Buitenl.	3	36$\frac{3}{8}$	**Oostenrijk.**		
D° Binnenl. 6/m.	3	33$\frac{3}{8}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{3}{8}$			
Bew. Sp. Com.		4$\frac{1}{8}$ $\frac{3}{16}$	Metalliek	5	
Amort. Schuld.			Dito bet. Amst.	5	
Portugal.			Dito letter B	5	
Londen nieuwe.	5	35$\frac{3}{8}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{3}{8}$	Dito 1847	2$\frac{1}{2}$	
Dito uitgest.	4		Dito 1851/1852	2$\frac{1}{2}$	

Mexic., te Lond. 3 pct. 23$\frac{3}{4}$, $\frac{13}{16}$; dito Onb.

Handel noch variatie waren heden van meldenswaard

FRANKFORT, Donderdag 27 Julij. Metal. 5 p Spanje binn. 3 pct. 34; dito 1 pct. 18$\frac{1}{8}$.

LONDEN, Donderdag 27 Julij. Consols op t. 92 N. 3 pct. 24$\frac{1}{2}$; Peru N. 4$\frac{1}{2}$ pct. 67; Ecuador Uitg 6$\frac{1}{4}$; Sardinie 5 pct. 85; Spanje buit. 3 p 1 pct. 18$\frac{3}{8}$; dito Certific. 4$\frac{1}{8}$; dito Passive 3$\frac{7}{8}$ pct. 81$\frac{1}{2}$; dito 5 pct. 97$\frac{1}{2}$; Holl. 2$\frac{1}{2}$ pct. 59$\frac{1}{2}$; dito

— De markt der tarwe is heden zeer gedrukt aanvoeren.

PARIJS, Donderdag 27 Julij. Fr. 4$\frac{1}{2}$ pct. 3 pct. 71.15; Sp. binn. 3 pct. 33; dito 1 pct. 4$\frac{1}{2}$ pct. 80$\frac{1}{2}$.

WEENEN, Donderdag 27 Julij. N. Metall. B. 97; Bankactien 1260; Zilver 23$\frac{3}{4}$; Wissel

Gedrukt bij C. H. SUSAN, Jr., te 's Gra